

Tisková zpráva

Lucemburk 23. května 2022

Černé listiny pro hospodářské subjekty nejsou při ochraně finančních prostředků EU proti podvodům dostatečně využívány

Černé listiny pro hospodářské subjekty, jejichž účelem je zabraňovat tomu, aby se finanční prostředky EU vyplácely jednotlivcům, podnikům nebo veřejným organizacím zapojeným do nelegální činnosti (jakou jsou podvody a korupce), nejsou účinně využívány, uvádí se v nejnovější zprávě Evropského účetního dvora. Evropská komise na černou listinu zařadila jen velmi málo položek. Důvodem jsou nedostatky v režimu pro identifikaci subjektů, které by měly být vyloučeny z žádostí o finanční prostředky. Kromě toho členské státy – přestože realizují většinu výdajů EU – nemusí zřizovat systémy vylučování jako takové a mají odlišné přístupy k ochraně finančních zájmů EU. Tato mozaika systémů pro vyloučení snižuje celkovou účinnost černých listin a vede k nerovnoměrné ochraně rozpočtu EU v jednotlivých evropských zemích.

Klíčovým nástrojem, který mezinárodní subjekty a vnitrostátní orgány používají k ochraně svých veřejných financí, je zařazení na černou listinu (neboli vyloučení). Od roku 2016 Komise provozuje systém včasného odhalování rizik a vylučování hospodářských subjektů (EDES) – jediný systém vylučování na úrovni EU – k označování rizikových protistran pro útvary, které jsou odpovědné za schvalování výdajů, jež Komise řídí přímo nebo s partnery. Systém EDES se neuplatňuje v oblastech jako zemědělství nebo soudržnost, které podléhají sdílenému řízení Komise a členských států a představují většinu výdajů EU.

„Zařazení na černou listinu může přispět k tomu, aby se finanční prostředky EU nedostaly do nesprávných rukou. Není však využíváno účinně: na úrovni EU a členských států totiž existuje celá mozaika různých přístupů k vylučování,“ uvedla Helga Bergerová, členka EÚD odpovědná za tento audit. *„Na druhé straně relevantní údaje buď nejsou k dispozici, nebo nejsou k sestavování černé listiny EU používány. To snižuje její užitečnost a odrazující účinek. Systém je kvalitní pouze tehdy, když jsou do něj dodávány kvalitní informace,“* dodává H. Bergerová.

Auditoři zjistili, že systém EDES má spolehlivé rozhodovací postupy a uvádí širokou škálu situací, v nichž by protistrana měla být zařazena na černou listinu. Avšak ze 448 protistran figurujících na černé listině EU ke konci roku 2020 byly všechny kromě 18 vyloučeny v důsledku úpadku, a je u nich tedy nepravděpodobné, že by žádaly o další finanční prostředky EU. Pouze dva případy se týkaly podvodů a korupce. Dle auditorů je tato nízká míra zařazování na černou listinu zapříčiněna nedostatky v mechanismech pro určování protistran nacházejících se v situacích zakládajících vyloučení. Zejména je v Komisi odpovědnost za vylučování roztříštěná. Útvary Komise se rovněž

Účelem této tiskové zprávy je informovat o hlavních zjištěních zvláštní zprávy Evropského účetního dvora. Plné znění této zprávy je k dispozici na internetové stránce eca.europa.eu.

ECA Press

12, rue Alcide De Gasperi – L-1615 Luxembourg

E: press@eca.europa.eu @EUAuditors eca.europa.eu

potýkají s právními a technickými obtížemi v přístupu k údajům členských států, které jsou uloženy například v obchodních rejstřících a rejstřících trestů, na které se pak často musí spoléhat, neboť neexistují žádné celounijní rejstříky nebo evidence. Ale i tam, kde relevantní údaje na úrovni EU existují, například údaje týkající se vyšetřování podvodů, nejsou vždy využívány nebo využitelné. Komise se také příliš spoléhá na prohlášení subjektů žádajících o granty nebo nabízejících služby: jestliže tyto subjekty prohlásí, že nejsou v situaci zakládající vyloučení, Komise tato prohlášení přijme a už je nijak neprověřuje. Dle auditorů to snižuje pravděpodobnost, že se před podpisem dohody podaří identifikovat stranu, která je v situaci zakládající vyloučení, a protiřečí to hlavnímu účelu zavedení systému založeného na prevenci.

V případech, kdy Komise provádí nepřímé řízení výdajů EU, prováděcí partneři nahlásili jen málo protistran v situacích zakládajících vyloučení, a to většinou z podobných důvodů jako u přímého řízení. Co se týče oblastí, které podléhají sdílenému řízení s členskými státy, auditoři uvádějí, že se v současné době uplatňuje směsice různých právních povinností souvisejících s vyloučením, což není účinným základem pro využívání vyloučení k ochraně rozpočtu EU. Rovněž neexistuje žádný mechanismus pro vyloučení na úrovni EU a nedostatek konzistentnosti v přístupech jednotlivých členských států vede k tomu, že s protistranami v podobných situacích může být zacházeno odlišně. Auditoři doporučují rozšířit používání systému EDES na finanční prostředky řízené členskými státy a zvětšit rozsah vyloučitelných stran tak, aby zahrnul i přidružené společnosti a skutečné majitele. Rovněž doporučují lépe využívat data a digitální nástroje.

Obecné informace

Podle právních předpisů EU musí Evropská komise, prováděcí partneři a orgány členských států chránit rozpočet EU před podvody a nesrovnalostmi. Zařazování na černou listinu pomáhá organizacím vyhnout se uzavírání finančních dohod s nedůvěryhodnými protistranami, které žádají o granty nebo se ucházejí o smlouvy. Komise řídí čtvrtinu výdajů EU sama nebo s partnery, jako je například Evropská investiční banka, a zbývající tři čtvrtiny řídí společně s členskými státy. V roce 2020 EU vyplatila na základě finančních dohod zemědělcům, výzkumníkům, komerčním podnikům, nevládním organizacím a dalším subjektům přibližně 150 miliard EUR. Ve srovnání s federální vládou USA a Světovou bankou vylučuje EU jen velmi málo protistran. Žádná ze zemí prověřovaných v rámci tohoto auditu (Estonsko, Itálie, Polsko a Portugalsko) nezavedla pro finanční prostředky EU plnohodnotný systém vylučování.

Zvláštní zpráva č. 11/2022 – „Ochrana rozpočtu EU: je třeba lépe využívat černých listin“ je k dispozici na internetové stránce EÚD (eca.europa.eu). Doporučení plynoucí z auditu mají za cíl napomoci normotvůrcům EU s aktualizací finančních pravidel EU; tento proces v současné době probíhá.

Kontakt pro tisk

Tiskové oddělení EÚD: press@eca.europa.eu

- Damijan Fišer: damijan.fiser@eca.europa.eu – M: (+352) 621 552 224
- Vincent Bourgeais: vincent.bourgeais@eca.europa.eu – M: (+352) 691 551 502
- Claudia Spiti: claudia.spiti@eca.europa.eu – M: (+352) 691 553 547